EcoTierra
Ecologisch adviesbureau

Holterweg 114 te Laren

- Nader onderzoek naar Huismus -

Opdrachtgever	De heer G. Heuvelink
Data veldbezoeken	14 april en 5 mei 2020
Kenmerk rapport	N2020.056- Nader onderzoek Holterweg 114 te Laren
Datum rapport	19 mei 2020
Auteur	K.H. Eymael
Controle	ing. J.M. de Wever

EcoTierra-ecologisch adviesbureau
Postadres: Margijnenenk 12, 7415 JZ Deventer
Bezoekadres: Engelenburgstraat 57, 7391 MV Twello
www.ecotierra.nl
info@ecotierra.nl
0570-597418

Draagvlak voor natuur is de basis voor natuurbescherming

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven. EcoTierra- ecologisch adviesbureau is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van EcoTierra- ecologisch adviesbureau; opdrachtgever vrijwaart EcoTierra- ecologisch adviesbureau voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

1 INLEIDING 5

1.1 AANLEIDING 5
1.2 DOELSTELLING 5
1.3 VOLLEDIGHEID ONDERZOEK 5
1.4 GELDIGHEIDSDUUR RAPPORT 5

2 ONDERZOEKSOPZET 6

2.1 BRONNENONDERZOEK 6
2.2 VELDBEZOEKEN 6

3 SITUATIEBESCHRIJVING 7

3.1 PLANGEBIED 7
3.2 VOORGENOMEN INGREPEN 7

4 BEVINGINGEN ONDERZOEK 9

4.1 BEVINDINGEN BRONNENONDERZOEK 9
4.2 BEVINDINGEN VELDBEZOEKEN HUISMUS 9
4.3 BEVINDINGEN OVERIGE RELEVANTE WAARNEMINGEN 9

5 EFFECTENBEOORDELING 11

5.1 EFFECTEN HUISMUS 11
5.2 EFFECTEN HUISZWALUW 11
5.3 ALGEMENE ZORGPLICHT 12
5.4 VOLLEDIGE UITSLUITING AANWEZIGHEID 12

6 CONCLUSIE 13

BIJLAGEN

1. Waarnemingen;
2. Wettelijk kader;
3. Factsheet Huismus (Vogelbescherming Nederland);
4. Literatuur.

SAMENVATTING

In opdracht van de heer G. Heuvelink heeft EcoTierra- ecologisch adviesbureau aan de Holterweg 114 te Laren een nader onderzoek naar Huismus uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Het plangebied is gelegen in het buitengebied van Laren en betreft alle aanwezige opstallen ,met uitzondering van de boerderij en de belendende schuur, op het perceel.

De initiatiefnemer is voornemens bijna alle aanwezige bebouwing binnen het plangebied te amoveren ten behoeve van een nieuwe woning en een nieuwe berging. Mogelijk wordt er een aanwezige schuur vervangen door nieuwbouw. In het kader van het project worden geen bomen gekapt of oppervlaktewateren gedempt.
Het plangebied wordt landschappelijk ingericht door onder andere de aanplant van een boomgroep, een hakhoutsingel, hagen en solitaire bomen.
In dit kader heeft in februari 2020 een quickscan flora en fauna plaatsgevonden om te bepalen voor welke diersoorten (en functies voor deze soorten) het plangebied in potentie geschikt zou zijn (Q2020.028- Quickscan flora en fauna Holterweg 114 te Laren, EcoTierra- ecologisch adviesbureau, februari 2020). Uit de quickscan kwam naar voren dat de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van Huismus op basis van het uitgevoerde veldbezoek niet uitgesloten kon worden en dat nader onderzoek naar deze soort noodzakelijk was.

Het nadere onderzoek is gebaseerd op een bronnenonderzoek en twee veldbezoeken.
Deze veldbezoeken hebben op 14 april en 5 mei 2020 plaatsgevonden.
Het nadere onderzoek is conform het Kennisdocument Huismus van BIJ12, in de juiste periode en onder geschikte weersomstandigheden, uitgevoerd.

Tijdens het onderzoek zijn er in de te amoveren opstallen geen bezette nesten van Huismussen aangetroffen. Er zijn wel meerdere nestlocaties aangetroffen onder het pannendak van de buiten het plangebied gelegen boerderij. Er zal door de beoogde ingreep geen significant leefgebied verloren gaan. Door de landschappelijke inpassing zal er juist een versterking van het functionele leefgebied plaatsvinden.
Om verstoring op broedende exemplaren in de boerderij te voorkomen dienen de sloop- en bouwwerkzaamheden bij voorkeur buiten het broedseizoen (loopt globaal van maart tot en met augustus) van de Huismus plaats te vinden.
Er zijn diverse nesten van Huiszwaluw aanwezig bij de te handhaven boerderij. Deze nesten blijven derhalve onaangetast.

Voor de onderbouwing van de conclusies dient hoofdstuk vijf geraadpleegd te worden.

Op basis van de nadere onderzoeken kan worden geconcludeerd dat er geen procedurele gevolgen zijn aangaande het project.

- → Voor Huismus wordt een ontheffing Wet natuurbescherming niet noodzakelijk geacht omdat er geen overtreding van de verbodsbepalingen te verwachten is;
- → De zorgplicht is altijd van toepassing;
- → Het verdient sterk de voorkeur om bij de nieuwbouw voorzieningen voor de Huismus en de Huiszwaluw te realiseren (advies zie quickscan).

1 INLEIDING

In opdracht van de heer G. Heuvelink heeft EcoTierra- ecologisch adviesbureau aan de Holterweg 114 te Laren een nader onderzoek naar Huismus uitgevoerd in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens bijna alle aanwezige bebouwing binnen het plangebied te amoveren ten behoeve van een nieuwe woning en een nieuwe berging. Mogelijk wordt er een aanwezige schuur vervangen door nieuwbouw. In het kader van het project worden geen bomen gekapt of oppervlaktewateren gedempt.
Het plangebied wordt landschappelijk ingericht door onder andere de aanplant van een boomgroep, een hakhoutsingel, hagen en solitaire bomen.
In dit kader heeft in februari 2020 een quickscan flora en fauna plaatsgevonden om te bepalen voor welke diersoorten (en functies voor deze soorten) het plangebied in potentie geschikt zou zijn (Q2020.028- Quickscan flora en fauna Holterweg 114 te Laren, EcoTierra- ecologisch adviesbureau, februari 2020). Uit de quickscan kwam naar voren dat de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van Huismus op basis van het uitgevoerde veldbezoek niet uitgesloten kon worden en dat nader onderzoek naar deze soort noodzakelijk was.

1.2 Doelstelling

Het doel van het nader onderzoek is vast te stellen of de voorgenomen ingrepen een overtreding van de vigerende natuurwetten tot gevolg hebben aangaande Huismus.

Om dit inzicht te verkrijgen worden, onder andere, de volgende vragen beantwoord;

- zijn er binnen het plangebied jaarrond beschermde nesten (en hoeveel) aanwezig?
- welke functie(s) heeft het plangebied voor de Huismus?
- wat zijn de gevolgen van de ingrepen (welke verbodsbepalingen worden overtreden) en zijn er mitigerende maatregelen te nemen om overtreding van de wet te voorkomen?
- dient er een ontheffing te worden aangevraagd?

1.3 Volledigheid onderzoek

Het huismusonderzoek is uitgevoerd op basis van het Kennisdocument Huismus van BIJ12 (versies 1.0, juli 2017). Door het hanteren van het Kennisdocument kan bij een eventuele zienswijze worden aangetoond dat de noodzakelijke onderzoeksinspanning is verricht. Mogelijk zijn er, ondanks de volledigheid van het onderzoek, nestlocaties niet waargenomen. Ondanks de meerdere onderzoeksrondes blijft er sprake van momentopnamen.

1.4 Geldigheidsduur rapport

Voor Habitat- en Vogelrichtlijnsoorten dient maximaal drie jaar als geldigheidsduur te worden gehanteerd (wanneer er weinig (fysieke) verandering in de situatie heeft plaatsgevonden).

2 ONDERZOEKSOPZET

Om een goed beeld te verkrijgen hoe en of het plangebied gebruikt wordt door de Huismus heeft er een bronnenonderzoek plaatsgevonden en is het plangebied vervolgens tweemaal in 2020 bezocht in de daarvoor geschikte periode en onder de juiste weersomstandigheden.

Het onderzoek is door EcoTierra- ecologisch adviesbureau uitgevoerd. EcoTierra heeft ruime ervaring met het uitvoeren van onderzoeken naar Huismus.

2.1 Bronnenonderzoek

Voorafgaande aan het onderzoek zijn de beschikbare gegevens van digitale verspreidingsatlassen bestudeerd.

2.2 Veldbezoeken

Het onderzoek naar de Huismus is uitgevoerd zoals beschreven in het Kennisdocument Huismus van BIJ12 (versie 1.0 juli 2017). Dit Kennisdocument schrijft twee onderzoeken in de periode 1 april- 15 mei voor.

Onderzoeksdata en informatie

Datum	Tijdstip	Aantal onderzoekers	Onderzochte soort en functie	Weersgesteldheid
14-04-2020 (10.00-11.30)	Overdag	**1**	**Huismus (nest en functioneel leefgebied)**	12°C, droog, 3 Bft, half bewolkt
05-05-2020 (12.00-13.30)	Overdag	**1**	**Huismus (nest en functioneel leefgebied)**	15°C, droog, 3 Bft, zonnig

Tabel1: Onderzoeksdata en informatie veldbezoeken.

3 SITUATIEBESCHRIJVING

3.1 Plangebied

Het plangebied is gelegen in het buitengebied van Laren en betreft alle aanwezige opstallen, met uitzondering van de boerderij en de belendende schuur, op het perceel.
De opstallen betreffen een oude stal (1), een kapschuur met stal (2), een in gebruik zijnde koeienstal (3), twee oude stallen (4) en twee kippenhokken (5).

Afbeelding 1: Situering plangebied (bron: gelderland.nl, luchtfoto 2018).

3.2 Voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens bijna alle aanwezige bebouwing binnen het plangebied te amoveren ten behoeve van een nieuwe woning en een nieuwe berging. Mogelijk wordt er een aanwezige schuur vervangen door nieuwbouw. In het kader van het project worden geen bomen gekapt of oppervlaktewateren gedempt.
Het plangebied wordt landschappelijk ingericht door onder andere de aanplant van een boomgroep, een hakhoutsingel, hagen en solitaire bomen.

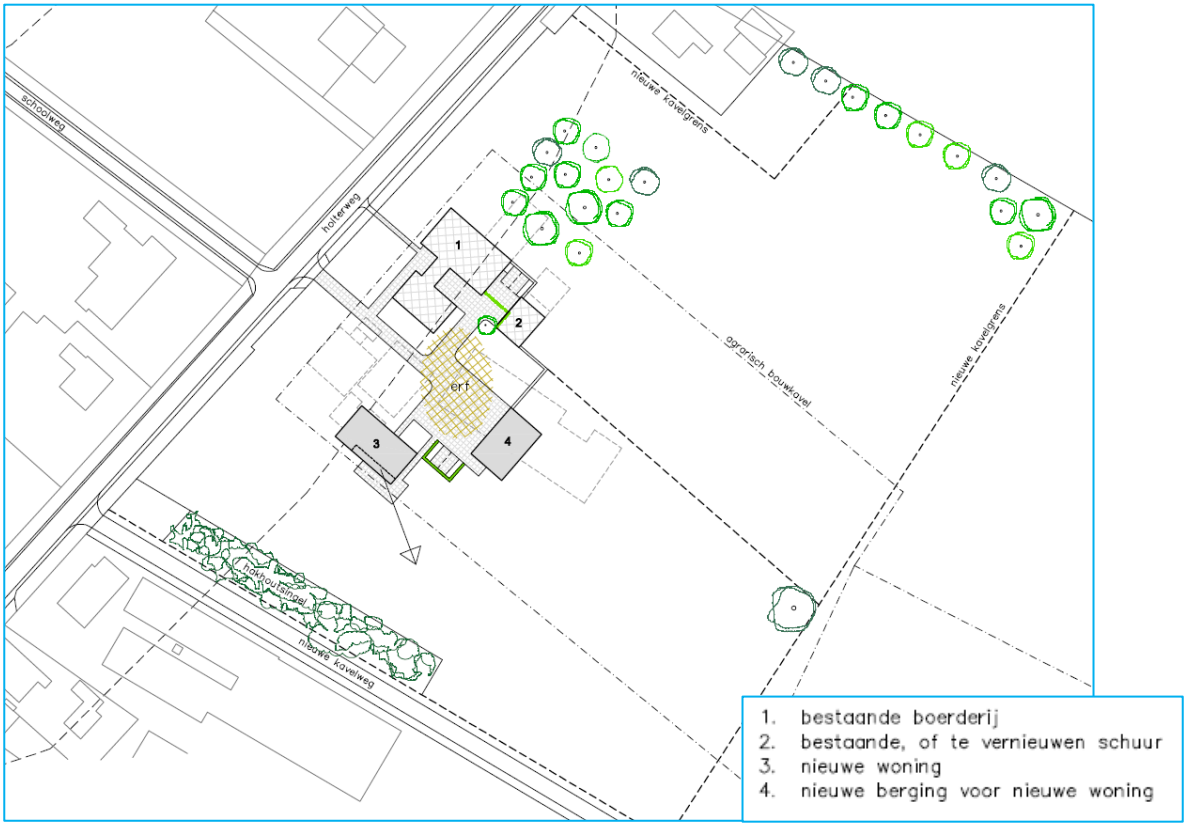

Afbeelding 2: Plattegrond gewenste toekomstige situatie (bron: Bouwkundig Adviesbureau Van Heeckeren).

4 BEVINGINGEN ONDERZOEK

Hieronder worden de bevindingen van de onderzoeken besproken, allereerst de bevindingen van het bronnenonderzoek en vervolgens de bevindingen van het veldonderzoek. De bevindingen worden in bijlage 1 weergegeven op kaart.

4.1 Bevindingen bronnenonderzoek

Tijdens het bronnenonderzoek zijn geen relevante waarnemingen gevonden.

4.2 Bevindingen veldbezoeken huismus

Tijdens de quickscan en de eerste ronde van het Huismusonderzoek zijn meerdere Huismussen waargenomen in de koeienstal. Tijdens de tweede ronde van het Huismusonderzoek zijn er geen Huismussen meer waargenomen. Waarschijnlijk heeft dit te maken doordat de koeien naar buiten waren verplaatst en er geen voer/ stro meer aanwezig was voor de Huismussen. Er zijn dan ook geen nesten aangetroffen in de koeienstal. In de overige te amoveren opstallen op het perceel zijn eveneens geen nesten van Huismus aangetroffen. Er zijn wel 15 nesten aangetroffen onder het pannendak van de buiten het plangebied gelegen boerderij.

Foto's: Huismussen op het dak van de boerderij, rode cirkels enkele nestlocaties.

Verder gebruiken Huismussen de groenstructuren en beplanting in de tuin van de boerderij als functioneel leefgebied.

4.3 bevindingen overige relevante waarnemingen

Huiszwaluw
De tijdens de eerder uitgevoerde quickscan aangetroffen nesten van Huiszwaluw aan de kopgevel van de boerderij waren tijdens de tweede ronde van het onderzoek bezet. Huiszwaluwen vlogen constant aan en af. Er zijn ongeveer 10 nesten aanwezig.

Foto: Nesten en exemplaren van Huiszwaluw bij de kopgevel van de boerderij.

5 EFFECTENBEOORDELING

In het kader van de Wet natuurbescherming is nagegaan of vaste verblijf- en voortplantingsplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt) of dat er kans bestaat dat de onderzochte soorten worden verontrust, verjaagd of gedood.

5.1 Effecten Huismus

De Huismus is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming, op basis van het feit dat de soort deel uitmaakt van 'alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de Lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is' (artikel 1 van de Vogelrichtlijn). De Huismus staat vermeld op de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn (RVO, 2009). De nesten van Huismussen vallen onder categorie 2 van vogelnesten "nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar". De Huismus staat tevens als gevoelig vermeld op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels (2004). De landelijke staat van instandhouding wordt beoordeeld als matig ongunstig.
De Wet natuurbescherming bevat een aantal verboden handelingen die van toepassing zijn op alle inheemse vogels. De wet verbiedt onder andere:
1. het opzettelijk doden of vangen van vogels (artikel 3.1 lid 1);
2. het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels, of het wegnemen van nesten (artikel 3.1 lid 2);
3. het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels (artikel 3.1 lid 3);
4. het opzettelijk storen van vogels (artikel 3.1 lid 4);
5. het bezit, het vervoer en de handel in vogels, dood of levend, dan wel delen of producten daarvan (artikel 3.2).
(Bron: Kennisdocument Huismus, BIJ12, versie 1.0, juli 2017).

Er zijn geen jaarrond beschermde nesten van de Huismus aangetoond in de te slopen opstallen. De aangetoonde nesten in de boerderij blijven intact en onaangetast. Het functionele leefgebied, zoals foerageergebied of schuilmogelijkheden, wordt door de ingreep niet aangetast. Tevens zal er in de toekomstige situatie door de aanplant van onder andere hagen meer functioneel leefgebied aanwezig zijn.
Om verstoring op broedende exemplaren in de boerderij te voorkomen dienen de sloop- en bouwwerkzaamheden bij voorkeur buiten het broedseizoen (loopt globaal van maart tot en met augustus) van de Huismus plaats te vinden.
De voorgenomen ingrepen zullen derhalve geen negatief effect hebben op Huismussen.

→ Er hoeft geen ontheffing Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

5.2 Effecten Huiszwaluw

Doordat er geen ingrepen aan de boerderij zullen plaatsvinden zullen er geen nestlocaties verloren gaan. Derhalve zijn er geen negatieve effecten te verwachten.

5.3 Algemene zorgplicht

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet. Eventueel aanwezige dieren dienen de kans te krijgen om te vluchten. De zorgplicht houdt ook in dat er zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de periode waarin wordt gewerkt (buiten kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode).

5.4 Volledige uitsluiting aanwezigheid

Het onderzoek is conform het vigerende protocol en onderzoeksstrategie uitgevoerd opdat aantoonbaar is dat er voldoende zorg in acht is genomen om huismussen/ nesten te kunnen waarnemen/ aantreffen. Het blijft echter natuur en het is nooit geheel uit te sluiten dat er, ondanks de voldoende onderzoeksinspanning, toch een nest gemist is.

6 CONCLUSIE

Op basis van het nader onderzoek is beoordeeld of er procedurele gevolgen zijn betreffende de vigerende (natuur)wetgeving.
Voor toelichting bij de conclusie dient hoofdstuk vijf geraadpleegd te worden.

Conclusie	
Soorten	***Huismus*** Er zijn geen jaarrond beschermde nesten vastgesteld. → Er zullen door de beoogde ingrepen derhalve geen nesten verloren gaan. Tevens zal er geen aantasting van het functionele leefgebied plaatsvinden.
	Huiszwaluw Er zijn diverse nesten van Huiszwaluw aangetroffen aan de kopgevel van de boerderij. → De nesten zullen door de voorgenomen ingrepen niet worden aangetast.

Op basis van de nadere onderzoeken kan worden geconcludeerd dat er geen procedurele gevolgen zijn aangaande het project.

- → Voor Huismus wordt een ontheffing Wet natuurbescherming niet noodzakelijk geacht omdat er geen overtreding van de verbodsbepalingen te verwachten is;
- → De zorgplicht is altijd van toepassing;
- → Het verdient sterk de voorkeur om bij de nieuwbouw voorzieningen voor de Huismus en de Huiszwaluw te realiseren (advies zie quickscan).

BIJLAGE 1

WAARNEMINGEN

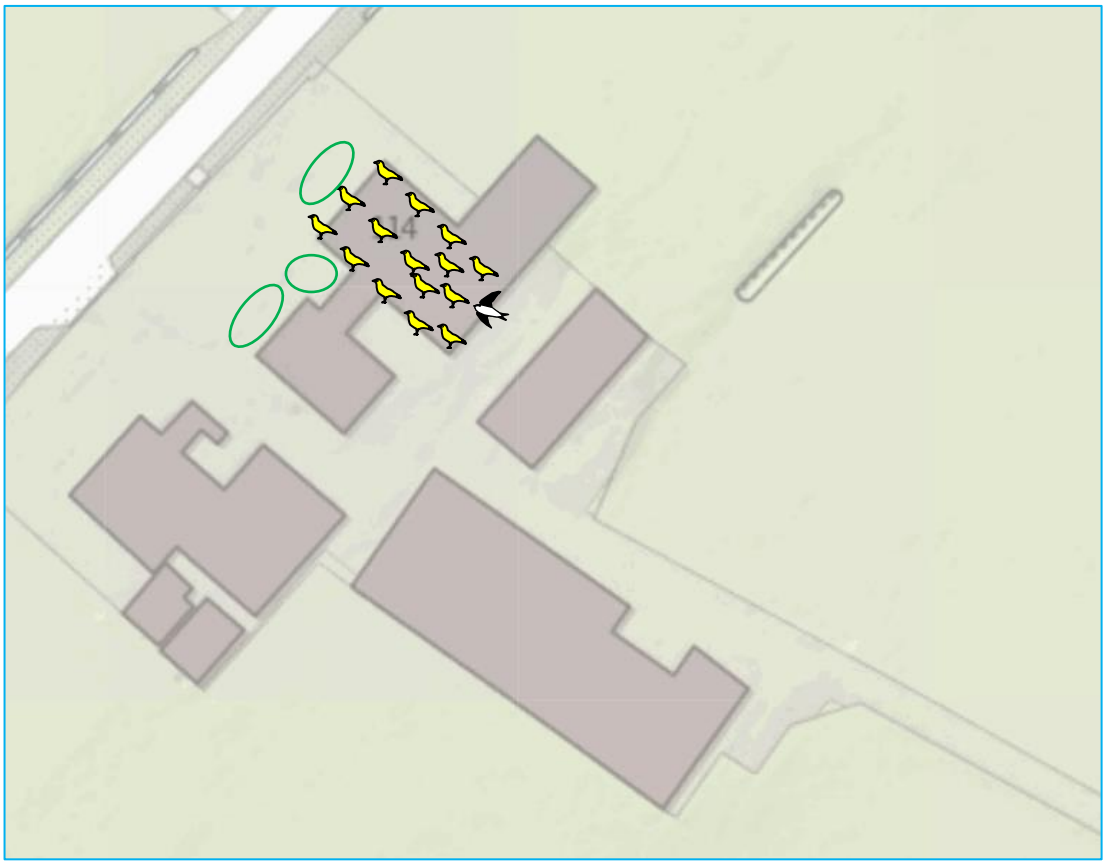

Nest Huismus buiten plangebied

Nestlocaties Huiszwaluwen buiten plangebied

Groenstructuren Huismussen

BIJLAGE 2

WETTELIJK KADER

Hieronder wordt het wettelijke kader en de toepassing op ruimtelijke ingrepen beschreven aangaande onderzochte soorten

Wet natuurbescherming (Wnb)

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Alle vogels, in totaal ruim 700 soorten, zijn (beschermd). Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Bron: Brochure Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, ministerie EZ, versie 1.3 december 2016).

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Vleermuizen

Vleermuizen zijn beschermde inheemse diersoorten die in de Wet natuurbescherming opgenomen zijn in paragraaf 3.2 Wnb (bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd). Op grond van de artikelen 3.5 lid 2 en 3.5 lid 4 is het onder meer verboden om beschermde inheemse diersoorten opzettelijk te verontrusten of voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen of te vernielen. Tot vaste rust- en verblijfplaatsen worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van (groepen) mannetjes bevinden. Belangrijke migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier (vooralsnog) ook onder.
Wanneer een gebodsbepaling van de Wnb wordt overtreden, dient men mitigerende maatregelen te nemen om het te verwachten negatieve effect zoveel mogelijk te beperken of te voorkomen. Tevens dient er een ontheffing van de Wnb aangevraagd te worden.

Jaarrond beschermde nesten

De Gierzwaluw en de Huismus zijn beschermde inheemse diersoorten die in de Wet natuurbescherming opgenomen zijn in paragraaf 3.1 Wnb (EU-Vogelrichtlijn). Aangaande vogels is het volgens artikel 3.1 lid 2 verboden om opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen of nesten weg te nemen, volgens artikel 3.1 lid 4 en 5 is het verboden om opzettelijk vogels te verstoren, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.
Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen.
Onder nest moet ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden inbegrepen.
De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van de Wnb.
Nesten van de Gierzwaluw en Huismus vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen'. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd. Derhalve is, bij overtreding van de verbodsbepalingen, ontheffing nodig van genoemde artikelen met betrekking tot de vaste rust of verblijfplaatsen van de soort.
De soorten zijn niet opgenomen in de het verdrag van Bern (bijlage II).
Wanneer een verbodsbepaling van de Wnb wordt overtreden, dient men mitigerende maatregelen te nemen om het te verwachten negatieve effect zoveel mogelijk te beperken of te voorkomen. Tevens dient er een ontheffing van de Wnb aangevraagd te worden.

BIJLAGE 3

FACTSHEET HUISMUS (VOGELBESCHERMING NEDERLAND)

Factsheets stadsnatuur

Eieren leggen	Broeden	Jongen vliegvlug na
5 dagen	11-12 dagen	17 dagen
In totaal 33-34 dagen van eileg tot vliegend jong		

KALENDER

De huismus is een honkvaste en sociale vogel die jaarrond in groepen leeft.

Maart
Aanvang broedseizoen

- Start nestbouw en reparatie oude nesten.
- Broedt onder dakpannen en in kieren en gaten van gebouwen. Is afhankelijk van bebouwing voor nestgelegenheid. Broedt in mindere mate ook in nestkasten (ook van andere soorten zoals gierzwaluw).
- Koloniebroeder. Grotere kolonies (meer dan 25 broedpaar) hebben een beter broedresultaat dan kleine kolonies. Kolonies kleiner dan 10 paar zijn voor hun voortbestaan afhankelijk van toestroom van exemplaren uit andere kolonies.

April – september
Broedseizoen

- Twee tot drie legsels per jaar, met per legsel 4-6 eieren.
- Om de soort in stand te houden is een tweede legsel noodzakelijk.
- De jongen krijgen de eerste twee weken vooral insecten, veelal bladluizen, te eten. Het broedsucces is daarmee ook sterk afhankelijk van voldoende eiwitrijk voedsel (insecten en hun larven) in de directe omgeving.

Oktober - december
Na het broedseizoen

- Standvogel, de huismus trekt in de winter niet weg.
- Jonge huismussen verspreiden zich in de regel niet meer dan 1 kilometer van de geboorteplaats.
- Omschakeling naar plantaardig voedsel (90%).
- In stedelijk gebied is de huismus sterk afhankelijk van het voedsel dat mensen aanbieden, al dan niet bewust.
- De nesten worden als verblijf- en slaapplaats gebruikt.

December - februari
Winter

- Groenblijvende struiken en klimplanten worden gebruikt als gezamenlijke rust- en slaapplaats.
- De nesten worden vooral in koude periodes ook als verblijf- en slaapplaats gebruikt.

	Inrichting	Beheer
	Er zijn diverse speciale neststenen en -kasten voor huismussen in de handel. Plaats bij nieuwbouw of renovatie standaard: • Meerdere neststenen ingemetseld in de gevel. • Meerdere neststenen/-kasten aan de buitenmuur onder een overstek of dakgoot (met RVS-schroeven). • Een speciaal ontwikkelde Vogelvide in plaats van vogelschroot achter de onderste rij dakpannen. • Zorg dat de vliegopening op het noorden of oosten hangt.	• De nesten hoeven niet schoongemaakt te worden.
	Binnen een straal van 100 tot 200 meter, bij voorkeur minder, van de nestplaats moet het hele jaar rond aanwezig zijn: • Natuurlijke voedselbronnen: groenstroken of bermen met inheemse kruiden, grassen en onkruid. • Water en zanderige grond (om een zandbad te kunnen nemen). • Voldoende schuilplaatsen in de vorm van inheems groen zoals bomen, (groenblijvende) hagen en klimplanten en (stekelige) struiken op enkele meters afstand van de voedselbronnen, water en zandbad.	• Snoei buiten het broedseizoen en snoei niet alles in hetzelfde jaar (maar om en om). • Gebruik geen gif tegen insecten of onkruid.

Zie ook maatregelfactsheet:
- Bermen en groenstroken
- Nieuwbouw
- Renovatie
- Na-isolatie

Kolonies bij kinderboerderijen, maneges, dierentuinen, terrasjes, stations en dergelijke zijn vaak de laatste bolwerken van huismussen in het stedelijk gebied. Rond deze bolwerken bevinden zich vaak andere deelkolonies. Het behoud van deze laatste bolwerken is essentieel voor het behoud van de soort. Ruimtelijke wijzigingen in de directe omgeving van deze bolwerken kunnen effect hebben op de populatie.

De meeste jonge huismussen verspreiden zich na het broedseizoen in de directe omgeving (minder dan 1 kilometer). Als men het aantal kolonies wil uitbreiden, is het belangrijk om binnen een straal van 1 kilometer van een huidige kolonie voorzieningen te treffen.

Deze factsheet is mede tot stand gekomen met financiële steun van:

JAAP VAN DIJK VOGELFONDS

Dinamo Fonds

Barbara Eveline Keuning Stichting

Provincie Noord-Brabant

Wettelijke bescherming

De huismus is een beschermde soort. De nesten van de huismus zijn jaarrond beschermd en mogen niet weggenomen of vernietigd worden. Een ontheffing van Gedeputeerde Staten van de betreffende provincie is nodig, bijvoorbeeld bij renovatie- of isolatiewerkzaamheden aan gebouwen met nesten van huismussen. Huismussen zijn zeer gevoelig voor verstoring van hun nest en zullen, als het wordt verstoord, niet meer terugkeren. Voor specifieke maatregelen kan ook een gedragscode worden opgesteld. Voor meer informatie, kijk op www.vogelsendewet.nl

BIJLAGE 4

Literatuur

Literatuur
BIJ12. Kennisdocument Huismus Passer domesticus. Versie 1.0, juli 2017.

Internet
Sovon (www.sovon.nl)
Vogelbescherming (vogelbescherming.nl)
www.vogelvisie.nl